

Jonas Karlsson spelar Rickard III på Dramaten

– När jag spelar Rickard så försöker jag tänka att det skulle kunna vara jag

Jonas Karlsson spelar just nu titelrollen i Stefan Larssons uppsättning av *Rickard III* på Dramaten i Stockholm. Där har han tidigare bland mycket annat spelat Puck i *En midsommarnattsdröm* och Caliban i *Stormen*, båda i regi av John Caird. Han har funderat en hel del på rollen som Rickard, och tycker att det är en mycket spännande karaktär.

SOM EN DEL I RESEARCHARBETET inför *Rickard III*, tog sig Jonas Karlsson till London där han bl.a. besökte Tower, där delar av pjäsen utspelar sig:

– Det är roligt att åka till England och prata Shakespeare, eftersom han är så levande där. Man kan prata med nästan vem som helst, och alla har de sin egen uppfattning om både honom själv och hans pjäser, inte minst om *Rickard III*. Jag pratade med en vakt på Tower, för jag ville veta var prinsarna dog någonstans – de där som Shakespeare i pjäsen säger att Rickard har ihjäl. Hon visade mig rummet, och vi diskuterade om det verkligen var Rickard som dödade dem. ”Ja”, sa hon, ”man säger att det är osäkert om det var han. Men det var det! Men det säger jag bara till dig, för att du är svensk. Pratar jag med folk från norra England håller jag god min, för där är han så populär, eftersom de tycker att han stiftade så många bra lagar.”

ATT EN SÅDANA HISTORIER HJÄLPER till i arbetet med rolltolkningen är Jonas Karlsson övertygad om, och han tycker det är både roligt och stimulerande att ”läsa på” och fundera kring rollen. Sådan menar han ger mycket färg och ton i rollarbetet, även om Stefan Larssons version på Dramaten inte alls är tidstrogen.

– Det kanske låter drastiskt, men vi tänker avstå från att ge Rickard så mycket lyte. Det står ju att han är puckelryggig, man kallar honom för det, och inte minst så säger han själv att han är ett missfoster, och därför har bestämt sig för att bli en skurk. Idén i vår version är att det är hans

Jonas Karlsson. I bakgrunden Rebecka Hemse, Ingela Olsson, Danilo Bejarano, Irene Lindh, Reuben Sallmander och Gunilla Nyroos. Foto: Roger Stenberg

subjektiva uppfattning om sig själv att han är misslyckad, och det tycker jag är intressant. På så sätt kommer man ifrån det där med ”han-är-ful-och-därför-är-han-ond, och ”jag-är-handikappad-och-ska-hämnas”. Det stämmer inte med min bild av världen. Det finns så många som har det svårt, och som ändå är goda människor. Och tvärtom finns de som är privilegierade och har det oerhört bra, och ändå hittar på så mycket dumt. Det hela handlar mer om en uppfattning, om huruvida man *känner* sig förfördelad eller inte. Det känns mycket mer spännande att se det så.

TAR MAN DÅ UPP DET FAKTUM ATT Rickard i pjäsen har blivit förbisedd

av sin mamma, och att det kan ha spelat in när det gäller hans ondska som vuxen?

– Jo, lite grand, men det där är ju också en fråga om hur man uppfattar saker. Utan jämförelser i övrigt, kan man tänka på Breivik, Hitler, eller andra ondskefulla karaktärer som historien är full av. Många av dem kan ha ett hämndbegär eller en revanschlust, men det kan vara svårt att se vad det konkret var som gjorde att det blev som det blev.

JONAS KARLSSON HÅLLER MED OM att man inte behöver bli en skurk för att man har haft det svårt.

Rebecka Hemse, Jonas Karlsson och Björn Granath. Foto: Roger Stenberg i *Rickard III* på Dramaten

– När jag spelar Rickard så försöker jag tänka att det skulle kunna vara jag. Hur skulle jag göra i en liknande situation? Det är förstås också en uppvisning i maktkamp, och vad som händer med en människa när hon får makt. Vi har ju aktuella exempel runt omkring oss på hur makt deformerar. För Rickard är det lustfyllt så länge han får klättra. Det finns ett driv i honom ända tills han blir krönt till kung. Sedan är det bara en enda stor ångest att hålla fast vid makten som han har strävat efter så länge. Han säger att ”jag är inte rädd för blod, utan ena synden ger den andra mod”

STEFAN LARSSONS UPPSÄTTNING AV *Rickard III* utspelar sig i obestämd tid, som kan uppfattas som modern, eftersom man inte har några tidstypiska kläder. Men tid Jonas Karlsson tycker inte att man för den skull behöver konstra till det:

– Vi kommer vi att göra en slags teaterlek, men behöver för den skull inte gå omkring med mobiltelefoner och annat modernt. Det fantastiska med Shakespeare – något jag tänkt på varje gång jag gjort något av honom – det fantastiska är att det är ständigt aktuellt. Man återvänder till något som aldrig upphör, om livet och människan. Allt känns så ursprungligt! När jag börjar titta på Rickard III kan jag tänka: ”Han är ond! Jaha!” Men varje gång jag sedan dyker ner i det, så känner jag hur angeläget det är, hur mycket där finns att hämta, vilken skatt det är!

JONAS KARLSSON SPELADE TITELROLLEN i *Hamlet* på Århus Teater, något som han själv tyckte var en upplevelse på många sätt:

Jonas Karlsson spelade Hamlet 2011 på Århus Teater i Danmark. Foto: Rasmus Baaner

– Det var ju en jättekäpp idé att ta ner en svensk att spela Danmarks mest kända litterära prins. Det var verkligen roligt. I början av pjäsen kom jag in på scen och sa på danska: ”Hej, jeg heiter Hamlet. Jeg er dansk”. Alla skrattade, men sedan accepterade man det, och även om jag pratade med danska ord, så bröt jag helt oförblommerat på svenska. Det fungerade väldigt bra i just den pjäsen, eftersom Hamlet är en sån outsider. Dessutom var det logiskt att också hans mamma var svensk, och hon spelades av Marie Rickardsson.

I *STORMEN* SPELADE JONAS KARLSSON en ovanlig Caliban.

– Pjäsen är som en saga, så det finns möjlighet att ta ut svängarna. Jag diskuterade rollen med John Caird som regisserade, och jag ville att Caliban skulle vara som en övervintrande rocker, långhårig men lite tunnhårig,

så att man kunde se att han en gång hade varit lite frän. Nu blev han i stället nån slags goth-punkare,

JONAS KARLSSON HAR OCKSÅ SKRIVIT böcker, främst noveller. I hans senaste novellsamling *Spelreglerna* kan vi läsa *Utgången*, en novell där vi möter ”en skådespelare i puffbyxor som drabbas av en blackout på scenen och som sedan på väg ut från teatern blir lynchad av publiken” (ur baksidestexten). Även om texten inte handlar om Jonas Karlsson själv, så menar han att han ändå hämtat mycket från sin egen erfarenhet som skådespelare.

– Det är en kollektiv skådespelarmardröm, som jag tror att både jag och mina kollegor haft, åtminstone någon gång före en premiär: Man står där och plötsligt frågar sig: ”Vad är det här för sammanhang? Vad ska jag göra här?” Sedan utvecklar sig novellen och ... ja, jag tror att någon annan skulle kunna analysera den bättre.

– I ett yrke som jag har, kan man känna sig privilegierad för att man hela tiden har möjlighet att uttrycka sig, och att skriva såna här konstiga noveller som jag gör. Ibland kan jag känna att man prackar på människor något: ”Nu ska du läsa det här!” Så ibland kan man drabbas av tvivel, och fråga sig: ”Vad håller jag på med? Är det nåt att ha? Vad ska vi med det här till? Skaffa ett riktigt jobb i stället!”

Jonas Karlsson som Caliban i John Cairds uppsättning av *Stormen* 2010 på Dramaten. Foto: Roger Stenberg.

Intervju: Roland Heiel